

státní opera praha

2008—2009

Projekt sezony **3** podoby lásky
Project of the Season **3** Faces of Love

Ředitel: Mgr. JAROSLAV VOCELKA
Šéf opery: MgA. RUDOLF KREČMER

TISKOVÁ ZPRÁVA

Vydaná ke dni 16. 10. 2008

GIACOMO PUCCINI LA BOHÉME

Premiéra 23. října 2008 v 19.00 hodin ve Státní opeře Praha

Giacomo PUCCINI (1858 – 1924)

LA BOHÈME

OPERA O ČTYŘECH OBRAZECH

Libreto: Giuseppe Giacosa a Luigi Illica podle románu Henriho Murgera Scènes de la vie de bohème

Premiéra: 1. 2. 1896, Turín, Teatro Regio

Premiéra v českých zemích: 27. 2. 1898, Praha, Národní divadlo

Premiéra v budově Státní opery Praha: 3. 5. 1908 (Nové německé divadlo)

Hudební nastudování a první dirigent: Ondrej Lenárd
Druhý dirigent: Jiří Štrunc a Michael Keprt
Režie: Ondřej Havelka
Scéna: Martin Černý
Kostýmy: Jana Zbořilová
Choreografie: Jana Hanušová
Sbormistr: Tvrтко Karlovič, Adolf Melichar

OSOBY A OBSAZENÍ

Mimì	Christina Vasileva, Pavla Vykopalová
Musetta	Jana Sibera, Marina Vyskvorkina
Rodolfo	Tomáš Černý, Jesús García
Marcello	Martin Bárta, Svatopluk Sem
Schaunard	Jiří Hájek, František Zahradníček
Colline	Ivo Hrachovec, Jiří Sulženko
Benoît	Pavel Červinka, Bohuslav Maršík
Parpignol	Jiří Hruška, Jan Ondráček
Alcindoro	Lubomír Havlák, Dalibor Janota
Seržant, celník	Tomáš Kyndl, František Ryšavý

ORCHESTR A SBOR STÁTNÍ OPERY PRAHA, ČLENOVÉ KÜHNOVA DĚTSKÉHO SBORU

NASTUDOVÁNO V ITALŠTINĚ, ČESKÉ A ANGLICKÉ TITULKY

Premiéra: 23. 10. 2008

Reprízy: 25., 29. 10.; 2., 9., 20., 26. 11.; 9. 12. 2008; 3., 18., 25. 1.; 20. 3.; 11., 29. 4.; 17., 20. 5. 2009

PUCINIHO BOHÉMA

V posledním desetiletí 19. století se v italském operním světě objevily nové náměty, převzaté ze soudobé realistické literatury. Literární naturalismus Émila Zoly, osvobozený od romantické idealizace, usiloval o ztvárnění světa se vším jeho utrpením – a stejnými cestami šel i operní verismus, zdůrazňující náměty, jejichž děj plný vášní je nejednou doveden až k násilnému konci. K vrcholným dílům verismu patří Pucciniho opery *Manon Lescaut*, *Bohéma*, *Tosca*, *Madama Butterfly*. Knižní vydání *Obrazů ze života bohémy (Scènes de la vie de bohème)* francouzského malíře a spisovatele Henriho Murgera v roce 1851 mělo mimořádný úspěch a Pucciniho okamžitě zaujalo. Ve světě pařížských umělců, studentů a švadlenek a v dojemném příběhu o lásce básníka Rudolfa k něžné Mimi, které není dopřáno dlouhého života, viděl ideální námět pro operu.

Pařížský rodák Henri Murger (1822–1861) vstoupil po získání nevalného vzdělání do právnické kanceláře a poté působil krátce jako sekretář záhadného ruského diplomata, hraběte Tolstého. Už v roce 1841 začal publikovat básně, přátelé mu ale radili, aby se věnoval próze. To se také stalo, když Murger začal spolupracovat s deníkem *Le Corsaire-Satan*. Na objednávku deníku píše fejetony ze života bohémy pod názvem *Scènes de la bohème* – většina literárních postav měla předobraz v jeho blízkých „bohémských“ přátelích, autor sám se ztotožnil s Rudolfem. Jakkoliv byl Murger s bohémou úzce spjat, jeho rané články i korespondence dokazují, že sám měl k tomuto životnímu stylu ambivalentní vztah. Byl přesvědčen, že pokud v takovém způsobu života lidé setrvají, sami se zničí. Bohémského života se později zřekl, stejně jako hrdinové jeho *Scén*. Možná právě tento rozkolísaný postoj k bohémské společnosti dal jeho *Scénám* onu pronikavost a hloubku vcítění se do strastí i radostí bohémů. Fejetony, publikované od března 1845 do dubna 1849, se zpočátku nesetkaly s ohlasem. Pak ale Murgerovi navrhl pařížský dramatik Louis Theodore Barrière, aby články zdramatizovali. Vznikla hra o pěti dějstvích se zpěvy, jejíž premiéra se uskutečnila v Théâtre des Variétés na bulváru Montmartre 22. 11. 1849. Dramatizace přinesla autorovi mimořádný úspěch, který znásobilo vydání původních fejetonů jako románu v roce 1851, a to pod rozšířeným názvem *Scènes de la vie de bohème*.

Román zaujal ve stejný čas nejen Pucciniho, ale i Ruggera Leoncavalla. Oba skladatelé svůj úmysl zhudebnit Murgerův námět zveřejnili v týž den 9. 2. 1893 v tisku (Leoncavallo v časopise *Il Secolo*, Puccini v deníku *Il Corriere della Sera*); spor o námět znamenal konec jejich dosavadního přátelství. Zatímco Leoncavallo si pro své opery psal libreta sám, Puccini požádal o libreto proslulou autorskou dvojici operního verismu, s níž poprvé spolupracoval na *Manon Lescaut* a po *Bohémě* ještě na *Tosce* a *Madama Butterfly* – byli to Luigi Illica a Giuseppe Giacosa. Trio Puccini – Illica – Giacosa označoval Pucciniho nakladatel Giulio Ricordi žertem za „svatou trojici“. Jejich spolupráce byla stejně úspěšná jako vyčerpávající a bouřlivá, protože Puccini měl na text ty největší nároky. Mnoho z dodaných textů nemilosrdně odmítal – Illica, který nejednou vyhrožoval, že od spolupráce odstoupí, se měl později vyjádřit, že „když byla opera hotová, zbylo v kufru ještě na deset dalších *Bohém*“. Puccini sám se později svěřil, že komponování *Bohémy* pro něj znamenalo „starosti, muka, trýzeň, zoufalství a duševní utrpení“.

Čtyři obrazy opery stojí vedle sebe jakoby bez vzájemného vztahu. Netvoří plynulý děj a nenajdeme ani skutečný dramatický konflikt. Komédie se střídá s tragedií, a přitom společně tvoří rovnováhu. Lyrický pár Rudolfa a Mimi má protiklad v dryáčnictví Musetty a Marcella; oni dva a další Rudolfovi kamarádi Schaunard a Colline se starají o to, aby v ději nepřevládla sentimentalita. Každý obraz je uveden žánrovými scénami a epizodami, v libretu jsou barvitě popisy prostředí a Puccini dokázal místní kolorit skutečně mistrovsky vystihnout. Claude Debussy prý prohlásil, že nepoznal nikoho, kdo by lépe hudebně popsal Paříž té doby než Puccini.

Na partituře opery pracoval Puccini téměř rok, od ledna 1895 do 10. prosince téhož roku, kdy (o půlnoci, jak si poznamenal) orchestraci dokončil. Premiéra se uskutečnila 1. 2. 1896 v Teatro Regio v Turíně pod taktovkou Artura Toscaniniho. Zdánlivá lehkost díla oproti dosud vládnoucímu wagnerismu zmátla jak obecenstvo, tak kritiku, a premiéra byla přijata jen s malým nadšením. O dva měsíce v Palermu však již měla obrovský úspěch, ještě téhož roku 1896 byla uvedena v Buenos Aires, následujícího roku v Moskvě, Lisabonu, Manchesteru, Berlíně, Rio de Janeiru, Londýně, ve Vídni v Divadle na Vídeňce, v Los Angeles a v Haagu, 27. 2. 1898 pak v Národním divadle v Praze v překladu Václava Judy Novotného. V budově Státní opery Praha byla *Bohéma* poprvé uvedena 3. 5. 1908 (v tehdejší Novém německém divadle) a do současné doby se dočkala sedmi dalších nastudování.

SLOVO DIRIGENTA

Když jsem byl studentem na bratislavské Vysoké škole múzických umění, chodili jsme na přednášky estetiky k panu profesorovi Oto Ferenczymu. Měl obrovský hudební rozhled, dovedl se nadchnout pro Verdiho La traviatu stejně jako pro Bergova Vojcka. O Pucciniho Bohémě nám říkal, že je to opera oper. Později, když jsem se detailně seznámil s partiturou této opery, jsem mu dal za pravdu. V Bohémě je všechno, mistrovská instrumentace a úžasná charakteristika postav – každá je vylíčena s takovým smyslem pro detailní vystižení jejich individualit, že něco podobného, myslím, se nepodařilo žádnému jinému skladateli. Bohému miluji – a když mě pan ředitel Jaroslav Vocelka a šéf opery Rudolf Krečmer oslovili s nabídkou na nastudování této opery ve Státní opeře Praha, cítil jsem se jako ryba, která vidí skvělou návnadu.

Pro dirigenta Bohémy její partitura s množstvím rozdílných a v podstatě hlavních postav znamená, že musí mít sólisty, kteří své role ovládají minimálně na 100%. Vzpomínám třeba na Waltera Felsensteina, který trval na tom, aby pěvci znali nazpaměť repliky svých kolegů. U Bohémy, která má tolik konverzačních pasáží, kdy si ti čtyři „bohémové“ vedou svou – je to jakási simultánka jako při hře šachů – je to obzvláště důležité. Neboli precizní hudební nastudování je alfa omega každé inscenace. Mou zásadou je připravit pěvce na ansámblových zkouškách tak, abych mohl pak režisérovi odevzdat hotový „výrobek“ a on s pěvci mohl bez problémů pracovat režijně. To se týká i sboru a orchestru. Ve Státní opeře Praha jsem zatím dirigoval představení Rusalky, Carmen a Tosky. Nastudovali je jiní dirigenti, ale ansámbl SOP rychle realizoval mé požadavky – měl bych spíš říci, požadavky skladatelů. Respektování partitury od celého souboru včetně režiséra je pro mě naprosto nezbytné stejně jako perfektní hudební nastudování. To je to nejpodstatnější v profesionálním divadle a jsem velmi rád, že to soubor Státní opery Praha velmi dobře pochopil.

Jsem naprosto přesvědčen, že divadlo netvoří pěvecké hvězdy, ale kolektivní práce všech zúčastněných. Opera je velice komplikovaný útvar – od techniky k prvním sólistům – a pokud si nebude jeden druhého vážit, nebude představení dobré.

Zažil jsem Carlose Kleibera, který při dirigování Bohémy plakal, tak tu hudbu prožíval. Můžete být nešťastní, můžete být v depresi, ale díky této hudbě se ocitnete v jiném světě. Po představení jsem Bohémou tak pohlcený, že nic jiného nevnímám a dlouho nemohu usnout. I když – nelze tento stav omezovat jen na Pucciniho a Bohému. Herbert von Karajan řekl den před svou smrtí: „Každý, kdo se může zabývat hudbou až do konce života, dostal ten největší dar, který Bůh může dát.“ Měl absolutní pravdu.

ONDREJ LENÁRD

ROZHOVOR S REŽISÉREM ONDŘEJEM HAVELKOU

Pane režisére, co Vás k režii Bohémy zlákal?

„Verismus, řekl bych, konvenuje mé představě operního divadla, představě hereckého stylu, který bych rád na jevišti prosazoval. U klasicistních oper máte separátně recitativy a árie, zatímco veristické opery jsou založeny na dialogu, kdy se árie a dialogy přirozeně prolínají, čili situace na jevišti mohou působit autenticky. Navíc mi je blízká i doba Pucciniho Bohémy – či pařížské bohémy vůbec – doba impresionismu. Vůbec celý počátek moderny 20. století velmi obdivuji, takže oblíbené obrazy impresionistů se staly pro mě i výtvarníka Martina Černého zcela přímou inspirací.“

Vzpomínáte přitom na svá ‚bohémská‘ studentská léta?

„Určitě, i když já jsem ten opravdový bohémský život úplně nežil, byl jsem spíše zdrženlivý. Ale když jsme začínali s Originálním pražským synkopickým orchestrem, tak pár kluků v kapele bylo hodně... bohémských. Mám na mysli nejvíc trumpetistu Olega Petruše, kterého jsme angažovali, když mu bylo 15 let, přišel jako fantastický talent a rychle zrál v opravdu vynikajícího sólistu. V muzikantských kruzích byl znám pod přezdívkou Čolek. Byl to přesně ten typ člověka, který žil velmi rychlým životem a stejně jak rychle žil, tak rychle zemřel. Také jemu bych chtěl tuhle inscenaci věnovat.“

Při první zkoušce se sólisty jste říkal, že nechcete, aby vaše Bohéma byla sentimentálním příběhem...

„Vzpomínám si na jeden bonmot svého otce, skladatele Svatopluka Havelky, že veristické opery jsou tragické operety... Jinými slovy – jejich témata jsou prvoplánově volena tak, aby diváci byli dojati k slzám. Bohéma je přesně ten případ. Ve většině inscenací je divákovi vše jasné od prvního obrazu: Mimi vstoupí, je malátná, sténá... jak to tudíž může dopadnout, že? Samozřejmě i naše Mimi kašle a všichni pochopí, že je smrtelně nemocná, nicméně svou nemoc statečně skrývá. Chci, aby první dva obrazy byly nesený v duchu nespoutaného veselí, a pak teprve nastane zlom.“

Posun proti tradičnímu pojetí Bohémy je i v zásadní změně místa – namísto mansardy sklepní byt...

„Člověk by měl vždycky sázet na své zkušenosti. Pro mě je bohéma ta pražská, jak jsem ji poznal, jak ji mám já pod kůží, tedy underground ve sklepních bytech, vlhkých suterénech, velice skromně zařízených. Navíc nám tento prostor dává výhodu oněch oken těsně nad chodníky a pohled na nohy kolemjdoucích – především dívek, samozřejmě –, takže v první části 1. obrazu, který je takovým chlapeckým dialogem čtyř bohémských kamarádů, nám ta okna poskytnou jakýsi druhý dějový plán. Záměna mansardy za suterén je ale jediný posun oproti Pucciniho Bohémě tak zvané tradiční, místo děje jako takové, tedy Paříž, zachováváme. V pozadí scény bude rozestavěná Eiffelova věž, takže: milí diváci, zde je přesné časové určení – Vánoce roku 1888, jaro 1889. Vidíte – 1889, to byl rok! Dostavěli Eiffelku a narodila se moje babička.“

Bohéma je o mladých lidech, kteří bez ohledu na finanční nouzi žijí vnitřně bohatým, bezstarostným životem. Jak přiblížit pařížskou bohému 19. století dnešním mladým lidem?

„Víte, já nejsem moc přítelem květnatých tezí. Ale třeba: jedním z poslání naší inscenace je víra v přítomný okamžik. To je dnes velmi živé téma, které vychází z životních stylů a náboženství východních kultur: není třeba se trápit či se kasat (vytahovat se) minulostí, anebo se chvět, co bude. Lepší je žít a naplno prožívat přítomnost. To je i situace hrdinů naší opery – i když třeou bídu, dovedou si život užít. To je to, co je na nich krásné: nemají nic, ale vlastně všechno, protože mají fantazii a umějí snít.“

PHDR. JITKA SLAVÍKOVÁ

ONDREJ LENÁRD / DIRIGENT

Po studiích na Vysoké škole múzických umění v Bratislavě ve třídě profesora Ľudovíta Rajtera zahájil Ondrej Lenárd uměleckou dráhu v roce 1962 jako sbormistr a dirigent Opery Slovenského národního divadla v Bratislavě, kde v letech 1984 – 86 působil ve funkci šéfdirigenta a později ředitele opery (1997-98). Od roku 1970 byl dirigentem a v letech 1977–1990 šéfdirigentem Symfonického orchestru Slovenského rozhlasu v Bratislavě, v následujícím desetiletí 1991 – 2001 je jeho umělecké působení spjato se Slovenskou filharmonií (od r. 1991 šéfdirigent, v letech 1993 – 2001 umělecký ředitel). Od roku 1978 působil jako stálý hostující dirigent Japan Shinsei Symphony Orchestra v Tokiu a v roce 1993 se stal šéfdirigentem a hudebním ředitelem tohoto renomovaného japonského orchestru. V roce 2000 byl jmenován čestným dirigentem Tokijské filharmonie.

Ondrej Lenárd spolupracuje s předními světovými i domácími orchestry (např. Mnichovská filharmonie, Česká filharmonie, Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK, Státní filharmonie Brno) a sólisty (Peter Dvorský, Gabriela Beňačková, Jelena Obrazcova, Piero Capuccilli, Eva Urbanová, Sergej Kopčák ad.), dirigoval ve Vídeňské státní opeře, v Houston Grand Opera, v Teatro Liceo v Barceloně, v Teatro San Carlo v Neapoli, ve Státní opeře v Budapešti, v Národním divadle v Praze a Státní opeře Praha, hostoval v Kanadě, Brazílii, USA, Japonsku – v poslední době např. koncerty s Tokyo Metropolitan Orchestra (2006), uvedení Verdiho opery *Maškarní ples* s Nikkai Opera Company Tokyo (2007), koncerty s Tokyo Philharmonic (2008). Na svém kontě má přes tisíc rozhlasových snímků, jeho diskografie obsahuje nahrávky pro firmy OPUS, Naxos a Marco Polo. Řadu pozoruhodných záznamů symfonické i operní literatury má ve svých fondech rovněž Slovenská televize. Ondrej Lenárd se stal v roce 1974 laureátem Mezinárodní dirigentské soutěže v Budapešti. V roce 1998 mu byl udělen Řád Ľudovíta Štúra a v roce 2002 titul Doktor honoris causa Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici. Se Státní operou Praha spolupracuje Ondrej Lenárd od roku 2005, dirigoval zde představení Dvořákovy *Rusalky*, Bizetovy *Carmen* a Pucciniho *Tosky*, kterou se souborem Státní opery Praha uvedl v roce 2006 v Salcburku.

ONDŘEJ HAVELKA / REŽIE

Televizní, filmový a divadelní herec, režisér dokumentárních filmů a divadelních her, scénárista, zpěvák, stepař a tanečník, milovník swingu i golfu Ondřej Havelka se narodil se 10. 10. 1954 v Praze jako syn hudebního skladatele Svatopluka Havelky a herečky Libuše Havelkové. Absolvoval herectví na DAMU (1978), později také režii na JAMU (1988). Po DAMU působil šest let v pražském divadle Studio Ypsilon, brzy se prosadil i jako filmový a televizní herec. Po sametové revoluci začal pracovat i jako scénárista a režisér v televizi. Z četných prací jmenujme televizní dokument *Mezzosoprano Magdalena Kožená* (scénář a režie, 1995) a celovečerní filmový portrét Vlastimila Brodského *Zdravý nemocný vlastimilený Brodský* (scénář a režie, 1999). Už od studentských let se věnuje i interpretaci jazzové a populární hudby 20. a 30. let jako zpěvák, tanečník a stepař Originálního pražského synkopického orchestru. Pro tento orchestr napsal a spolurežiroval hudební dokument, který získal na festivalu televizní zábavy v Montreux v roce 1991 „Stříbrnou růží“. Jako scénárista, režisér a většinou i interpret vytvořil 18 hudebních klipů, z nichž klip s názvem *Děkuji, bylo to krásné* získal ocenění na Czech Grammy 1995 jako Klip roku a další – *Jingle Bells* – byl zakoupen a vysílán na MTV-Latin. V roce 1995 založil vlastní swingový bigband Melody Makers, se kterým vystupuje a pro který vytvořil jako scénárista a režisér tyto koncertní show: *Pocťa Georgí Gershwinovi* (1998), *Jen pro ten dnešní den* (1999), *Příběh jazzu* (2000), *Vzpomínky na hvězdný prach* (2001), *Blues v srdci mém* (2002), *Sladce i žhavě (věnováno Bingu Crosbymu)* (2003), *Ohlasy písní zámořských* (2004), *Ondřej Havelka a jeho Melody Makers tentokrát zcela ROZVRKOČENÍ z písní Jaroslava Ježka a pánů V+W* (2005), *Opět něco starého avšak fungl nového* (2007). V roce 1996 mu Akademie Czech Grammy udělila titul Jazzman roku. Od roku 1988 se věnuje rovněž divadelní režii. Nastudoval muzikálová představení *La Caffeteria* (Carlo Goldoni, Adolf Hoffmeister, Jaroslav Ježek, divadlo Studio Ypsilon, 1988), *Tenhleťen Manhattan* (Martin Vačkář, na motivy povídek Woodyho Allena, Divadlo Reduta, Praha, 1990), *Má férová Josefína* (Martin Vačkář, na motivy Vladislava Vančury, Hudební divadlo Karlín, 1993) a činohru se zpěvy *Muži v ofsajdu* (Karel Poláček, Martin Vačkář, Ondřej Havelka, Městské divadlo Mladá Boleslav, 2007).

V oblasti operní režie debutoval operou Martina Smolky a Jaroslava Duška *Nagano, hokej v opeře* (Národní divadlo, Praha, 2004), následovala Smetanova *Prodaná nevěsta* (Janáčkova opera

Národního divadla Brno, 2006), taneční příběh na motivy pohádky *Zlatovláska* Karla Jaromíra Erbena s hudbou Vladimíra Franze (Národní divadlo, Praha, 2006) a dvojtítul s Pucciniho aktovkou *Gianni Schicchi* a Leoncavallovými *Komedianty* (Janáčkova opera Národního divadla Brno, 2008).

MARTIN ČERNÝ / VÝTVARNÍK SCÉNY

Po maturitě na gymnáziu vystudoval v letech 1995–2000 scénografii na katedře alternativního a loutkového divadla pražské DAMU. Již během studií měl příležitost vyzkoušet si své představy v divadelní praxi. V libeňské synagoze na Palmovce spolupracoval s režisérkou Leinweberovou na projektu *Salome*, v Klubu Roxy na *Goldbergovských variacích*, na jihočeském zámku Kratochvíle s Divadlem Continuo na *Kratochvílení 99*, podílel se i na školních inscenacích v Divadle DISK. Po absolvování DAMU nehledal stálé angažmá, ale hostuje na různých scénách, často se stejnými režiséry. Pro Ivana Rajmonta navrhoval výpravu pro Shakespearova *Krále Leara* v ruské Jaroslavl, pro Goethova *Fausta* a Molièrova *Dona Juana* v Klicperově divadle v Hradci Králové, pro Shakespearovu *Marnou lásky snahu* na Pražském hradě, Beaumarchaisovu *Figarovu svatbu* v Divadle pod Palmovkou, Molièrovu *Školu žen* v Národním divadle v Brně, pro Goldoniho *Poprask na laguně* v Divadle na Fidlovačce. V Národním divadle v Praze připravil s režisérem Rajmontem inscenace Dostojevského a Ginkovy *Múry*, Aischylovy *Oresteí*, Crimpova *Venkova*, Shakespearova *Coriolana* a Sheridanovy *Školy pomluv*. Byl scénografem Bulgakova *Psího srdce* ve Studiu Rubín, Dostojevského *Něžné* v českobudějovickém Malém divadle, minioper V. Wimmera (*Rytíř a smrt a Jelizaweta Bam*) v projektu *Bušení do železné opony* ve Státní opeře Praha. S Jánem Ďurovčíkem spolupracoval v Liberci na inscenacích *Malováno na skle* a *Donaha!*, a na *Boleru* pro Slovenské divadlo tance v Bratislavě. Se Státní operou Praha spolupracuje řadu let, jako výtvarník scény se podílel na inscenacích baletů *Sen noci svatojánské*, *Labutí jezero* a *Fantom Opery* (hudba Petr Malásek), pro scénické provedení Smetanovy *Mé vlasti* v choreografii Jána Ďurovčíka vytvořil kostýmní návrhy.

JANA ZBOŘILOVÁ / VÝTVARNÍK KOSTÝMŮ

Jana Zbořilová vystudovala střední výtvarnou školu Václava Hollara a obor scénografie na DAMU v Praze. Po studiích působila jako scénograf ve svobodném povolání (1977-84). V letech 1984-89 byla angažována jako scénograf a šéf výpravy v Západočeském divadle v Chebu. Od r. 1990 je pedagogem katedry scénografie DAMU v Praze, v r. 1994 byla jmenována docentkou, o tři roky později profesorkou pro obor scénografie. Na svém kontě má přes 500 scénických a kostýmních výprav pro činoherní, operní a baletní inscenace v Čechách i v zahraničí (Německo, Finsko, Polsko, Maďarsko, Řecko). Pro Národní divadlo v Praze navrhla scénu i kostýmy pro mnoho operních a činoherních inscenací (*Triptych - II Trittico*, *Pták Ohnivák*, *Kyanid o páté*, *Šílenství a vášně*, *Pašije*) a vytvořila řadu kostýmních návrhů (*Prodaná nevěsta*, *Jak jsem obsluhoval anglického krále*, *Na miskách vah*, *Romance pro křídlovku*, *Idiot*, *Příhody lišky Bystroušky*). Dlouhodobě spolupracuje s Národním divadlem v Brně (*Tomáš Becket*, *Zkrocení zlé ženy*, *Tarelkinova smrt*, *Don Carlos*, *Bratři Karamazovi*, *Běsi*, *Marie Stuartovna*, *La traviata*, *Salome*, *Káťa Kabanová*). Je podepsána pod několika výpravami brněnského divadla Husa na provázku (*Král Lear*, *Šašek a královna*, *Se mnou smrt a kůň*, *Šibeníční písně*, *Katynka z Heilbronn*, *Píseň o Viktorce*), Činoherního klubu v Praze (*Ivanov*, *Sex noci svatojánské*, *Audience*, *Žebrácká opera*), Divadla na Vinohradech (*Misanthrop*, *Kupec benátský*, *Ze života hmyzu*), Divadla pod Palmovkou (*Platonov*, *Jakub a jeho pán*), Západočeského divadla v Chebu, Divadla J.K. Tyla v Plzni atd. Spolupracovala s mnoha režiséry mj. Evou Tálskou, Zdeňkem Kaločem, Ivo Krobotem, Jiřím Menzelem, Otto Ševčíkem, Pavlem Šmolem, Ivanem Rajmontem, Jaroslavou Šiktancovou, Milošem Horanským, Janem Grossmanem, Pavlem Pecháčkem, Vladimírem Kelblem, Zbyňkem Srbou, Radkem Balašem. Vytvořila četné kostýmní návrhy pro film a televizi (*Balada pro banditu*, *Blues pro E. F. Buriana*, *Jak básníci přicházejí o iluze*, *Skleněný dům* ad.). V letech 1981 a 2001 získala zlatou medaili na Triennale Novi Sad.

JANA HANUŠOVÁ / CHOREOGRAFIE

Jana Hanušová vystudovala na hudební fakultě pražské AMU obor taneční pedagogika. Jako tanečnice spolupracovala s řadou pražských divadel, v letech 1974-1989 zejména s Národním divadlem v Praze (činohra, balet i opera), byla v angažmá v souboru Baletu Československé televize, tančila ve filmech (např. *Amadeus* M. Formana). Jako asistentka profesora Bonuše se zúčastnila zahraničních festivalů v Dánsku, Anglii, Francii a USA.

Od roku 1999 pracuje jako choreografka především v činoherních divadlech, operetě a muzikálu (Hudební divadlo Karlín, divadlo ABC, Divadlo na Vinohradech, Divadlo pod Palmovkou, Divadlo v Dlouhé, Divadlo Na zábradlí, Divadlo Na Fidlovačce, Divadlo J. K. Tyla v Plzni ad.) Její choreografie jsou žádané také v televizi, ve filmu i v reklamě.

Spolupracuje s režiséry jako je Hana Burešová, Petr Kracik, Milan Schejbal, Otto Ševčík, Jiří Menzel, Petr Svojtka, Miroslav Hanuš. S Ondřejem Havelkou navazuje v Bohémě ve Státní opeře Praha na předchozí choreografickou spolupráci při představeních *Má férová Josefína* (1993 podle V. Vančury, Hudební divadlo Karlín), *Prodaná nevěsta* a *Gianni Schicchi - Komedianti* v Národním divadle v Brně. Je spoluzakladatelkou originálního pohybového divadla *Veselé skoky*. V současné době je docentkou katedry činohry DAMU, kde vyučuje tanec, step a jevištní pohyb.

TVRTKO KARLOVIČ / SBORMISTR

Tvrtko Karlovič (1963 v Sarajevu, Bosna) studoval obor dirigent sboru a orchestru u Julia Marice na Hudební akademii v Sarajevu, kterou absolvoval v roce 1987. V letech 1991-1993 získal stipendium na pražské HAMU, obor dirigování u Františka Vajnara. V Čechách působil v Divadle F. X. Šaldy v Liberci, v Národním divadle moravskoslezském v Ostravě, v letech 1993-1996 byl sbormistrem ve Státní opeře Praha. Od roku 1996 je dirigentem v Severočeském divadle opery a baletu v Ústí nad Labem. V Ostravě dirigoval tituly jako *Eugen Oněgin*, na letním festivalu v Gars am Kamp (Rakousko) opery *Trubadúr*, *Aida*, *La traviata*, *Carmen*, v Ústí nad Labem opery *Carmen*, *Maškarní ples*, *Rigoletto*, *La traviata*, *Ezio*, *Faust* a *Markétka*, *Aida*, *Bohéma*, *Kouzelná flétna*, balety *Labutí jezero*, *Romeo a Julie*, *Bachčisarajská fontána*, *Casanova*, *Coppélia*, operety *Netopýr*, *Čardášová princezna*, *Noc v Benátkách*, *Země úsměvů*, *Hraběnka Marica*, *Cikánský baron*, *Rose Marie*, muzikál *Sugar*. Od sezony 2006/07 je hlavním sbormistrem Státní opery Praha.

TOMÁŠ ČERNÝ / RODOLFO

Stálý host Státní opery Praha

Tomáš Černý patří mezi přední české tenoristy a v současné době působí jako stálý host opery Národního divadla a Státní opery v Praze. V červenci 2008 debutoval ve Staatsoper Stuttgart jako Laca Klemeň z Janáčkovy *Její pastorkyně* pod taktovkou Marca Pioletta. Na základě tohoto úspěšného vystoupení byl přizván k další spolupráci v novém nastudování Janáčkovy *Káti Kabanové* v květnu 2010. Je držitelem ceny Thálie 2000 za interpretaci role prince Su-Čonga ve slavné Lehárově *Země úsměvů* a ceny Libuška udělené v rámci festivalu Opera 2005 za nejlepší ztvárnění hlavní role Edgarda v Donizettiho *Lucii di Lammermoor*. Role Laci z Janáčkovy *Její pastorkyně* mu přinesla nominaci na cenu Thálie 2005. Na mistrovských kurzech v roce 2006 navázal intenzivní spolupráci s prof. Margreet Honig z Amsterdamu. Zpěv studoval od roku 1997 u prof. Jiřího Kotouče a od roku 2002 u prof. Svatavy Šubrtové. Na operních scénách ztvárnil řadu klíčových tenorových rolí české i světové operní tvorby, jako je Alfredo (Verdi - *La traviata*), Vévoda mantovský (Verdi - *Rigoletto*), Edgardo (Donizetti - *Lucia di Lammermoor*), Pinkerton (Puccini - *Madama Butterfly*), Don Ottavio (Mozart - *Don Giovanni*), Tamino (Mozart - *Kouzelná flétna*), Erik (Wagner - *Bludný Holanďan*), Princ (Dvořák - *Rusalka*), Jeník (Smetana - *Prodaná nevěsta*), Laca (Janáček - *Její pastorkyňa*), Manolios (Martinů - *Řecké pašije*) ad. S úspěchem vystupuje na prestižních domácích i zahraničních festivalech (např. Musikfestival v německém Rheingau, ION - Musica sacra v Norimberku, Herrenchiemsee Festspiele, Murten Classics, Smetanova Litomyšl, Pražské jaro, Pražský podzim, Mezinárodní hudební festival Český Krumlov, Mezinárodní divadelní festival v rumunském Sibiu, Mezinárodní festival soudobé hudby Varšavský podzim) i na operních scénách, např. Staatstheater Wiesbaden, Slovenské národní divadlo v Bratislavě ad. Spolupracuje s českými i zahraničními orchestry např. s Českou filharmonií, Tonhalle Orchester Zürich (Dvořákovy

Svatební košile), Gewandhaus Orchester Leipzig (Verdiho *Requiem*), Bremer Philharmoniker (Dvořákovo *Stabat mater*), Orquesta Nacional de España (Martinů – *Gilgameš*), Royal Liverpool Philharmonic (Dvořákovo *Stabat mater*) nebo Narodowa Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia. Dále spolupracoval s dirigenty Petrem Altrichterem, Jiřím Bělohávkem, Sergem Baudem, Oliverem Dohnányim, Olari Eltsem, Leopoldem Hagerem, Gabrielem Chmurou, Ken-iciro Kobajashim, Jiřím Koutem, Helmuthem Rillingem, Leošem Svárovským, Martinem Turnovským, Maximianem Valdésem, Casparem Zehnderem aj. Umělec se představil koncertnímu publiku od tokijské Oji Hall přes většinu evropských zemí (mj. Německo, Francie, Itálie, Španělsko, Rakousko, Švýcarsko) až po Palacio de Bellas Artes v Mexico City. Jeho rozsáhlý repertoár zahrnuje kromě běžného koncertního repertoáru A. Dvořáka, G. Verdiho, A. Brucknera, H. Berlioze, L. Janáčka, B. Martinů ad. také stěžejní barokní a klasicistní díla mistrů J. S. Bacha, G. F. Händela, W. A. Mozarta, L. van Beethovena a G. Rossiniho.

JESÚS GARCÍA / RODOLFO

Host Státní opery Praha

Mezinárodně uznávaný tenorista Jesús García se rychle zařadil mezi nejvyhledávanější začínající operní hvězdy. Jeho dynamický jevištní projev spolu se strhujícím pěveckým projevem jej předurčují pro romantické role italského a francouzského repertoáru. Jesús García je držitelem mnoha ocenění včetně ceny Tony Award za rok 2003 za roli Rodolfa v Pucciniho *Bohémě*, kterou vytvořil v režii Baze Luhrmanna na Broadwayi. Zvítězil také v řadě pěveckých soutěží, jako jsou Operalia pod záštitou Plácida Dominga, předzpívání před Národní radou Metropolitní opery v New Yorku, mezinárodní soutěže George Londona, Licii Albanese a Marguerite McCammon nebo grant pro rozvoj mladých talentů při opeře v Dallasu. Mezi jeho nastudované role patří kritikou oceňované ztvárnění partu Jeana v Massenetově opeře *Kejklíč u Matky Boží*, dále Fenton (*Falstaff*), Ernesto (*Don Pasquale*), Tebaldo (*Kapuleti a Montekové*), Ferrando (*Così fan tutte*), Lysander (*Sen noci svatojánské*), Elvino (*Náměsíčná*), Tonio (*Dcera pluku*), Ramiro (*Popelka*), Alfred (*Netopýr*), Alfredo (*La traviata*), Almaviva (*Lazebník sevillský*) a Pinkerton (*Madama Butterfly*). Tenorista již vystoupil například v Houston Grand Opera, Berlínské státní opeře, Washington National Opera, Hamburské státní opeře, Opera National de Bordeaux, Opera National de Lyon, Operní společnost Philadelphia, New Zealand Opera, na festivalu Massenetových oper L'Esplanade ve francouzském St. Etienne; v operních domech v Dallasu, Michiganu, Palm Beach, Arizoně, Central City Opera a na festivalu v americkém Spoletu. V nejbližší době Jesús García vystoupí mimo jiné v *Bohémě* (Rodolfo) na Novém Zélandu, v Rossiniho *Stabat Mater* a Verdiho *Requiem* v Marseille, v *Lovcích perel* (Nadir) v Toulonu, *Idomeneovi* (Arbace) v Nancy a v *Její pastorkyni* (Števa) v Marseille. Jesús García se již několikrát objevil v televizních pořadech (např. Today Show, „Breakfast with the Arts“ – „Snídaně s umělci“ na kanálu A&E a na předávání cen Tony Awards 2003. Čtenáři se s ním měli možnost setkat také na stránkách několika časopisů, jako například Vogue, Vanity Fair a Opera News.

CHRISTINA VASILEVA / MIMI

Sólistka Státní opery Praha

Pochází ze smíšené rodiny (matka Češka, otec Bulhar). Studovala zpěv na konzervatoři v Sofii a pokračovala v soukromých hodinách. V roce 1995 získala třetí místo v mezinárodní pěvecké soutěži Antonína Dvořáka v Karlových Varech. V témže roce přijala angažmá v opeře divadla F. X. Šaldy v Liberci, kde působí dodnes. Vytvořila zde řadu sopránových rolí, mezi něž patří např. Rusalka, Violetta (*La traviata*), Taťána (*Eugen Oněgin*), Desdemona (*Otello*), Čo-Čo-San (*Madama Butterfly*), Antonia (*Hoffmannovy povídky*), Micaela (*Carmen*), Fiordiligi (*Così fan tutte*), Nedda (*Komedianti*), Leonora (*Trubadúr*) a Manon Lescaut. V roce 2002 ztvárnila roli Rusalky v Národním divadle v Praze, o rok později v Brně, hostovala na operních scénách v Ústí nad Labem a Plzni jako Violetta a Čo-Čo-San. Je častým hostem operních domů v zahraničí – Bulharsko, Řecko (*Norma*), Německo, Rakousko, Švýcarsko. Absolvovala turné po Japonsku (*La traviata*), v Národním divadle v Záhřebu ztvárnila roli Rusalky. Od roku 2006 je sólistkou Státní opery Praha, kde vytvořila roli Eleny (*Sicilské nešpory*), v současné době ji zde mohou diváci slyšet v roli Čo-Čo-San (*Madama Butterfly*), Manon Lescaut a Rusalky. V uplynulé sezoně zaujala odbornou veřejnost v titulní roli Heleny v koncertním provedení lyrické poemy *Hélène* Camilla Saint-Saënsa.

PAVLA VYKOPALOVÁ / MIMI

Sólistka Státní opery Praha

Pavla Vykopalová patří mezi nejvýšestrannější osobnosti současné umělecké generace. Její repertoár sahá od barokní k romantické opeře, zahrnuje oratorní, kantátovou i písňovou tvorbu napříč slohy až k hudbě 20. století. Již během studií na pražské konzervatoři spolupracovala s Operou Mozart. Krátce po ukončení studií byla angažována v plzeňské opeře, kde ztvárnila mimo jiné i titulní roli v Purcellově opeře *Dido a Aeneas*. Od roku 1999 je stálým hostem Národního divadla v Praze, kde se představila téměř ve všech stěžejních rolích Mozartových oper, např: *Dorabella (Così fan tutte)*, *Zerlina*, později *Donna Elvira (Don Giovanni)*, *Pamina (Zauberflöte)*. Naposledy vytvořila na jevišti Stavovského divadla postavu *Vitellie (La clemenza di Tito)* v režii Ursel a Karl-Ernst Herrmannových za řízení Alessandra De Marchiho. Dále v Národním divadle vystoupila jako *Záviš (B. Smetana: Čertova stěna)*, *Karolka (L. Janáček: Její pastorkyňa)* a nejnověji v roli *Mařenky ze Smetanovy Prodané nevěsty*. V roce 2003 úspěšně debutovala jako *Karolka (L. Janáček: Její pastorkyňa)* v pařížském Théâtre du Châtelet. Od sezony 2005/2006 se stala sólistkou Státní opery Praha a její první rolí na této scéně byla *Rosina v Rossiniho Lazebníku sevillském* pod taktovkou italského dirigenta Enrica Dovica; poté již následovala Mozartova *Pamina (Zauberflöte)* a především titulní role Dvořákovy *Rusalky*. Zároveň hostuje v opeře Národního divadla Brno jako *Mařenka* v Havelkově inscenaci *Prodané nevěsty*. Tato role jí vynesla nominaci na prestižní cenu Thálie za rok 2006. S Národním divadlem Brno spolupracovala také na ojedinělé inscenaci, která vznikla opět v tvůrčí dílně režiséra Ondřeje Havelky propojením Pucciniho díla *Gianni Schicchi* a *Komediantů R. Leoncavalla*, kde ztvárnila obě hlavní ženské představitelky *Laurettu* i *Neddu*. Bohatá je rovněž její koncertní činnost doma i v zahraničí, do níž patří duchovní i písňová hudba. Na četných koncertech a operních představeních spolupracovala s významnými českými i zahraničními dirigenty, jakými jsou Jiří Bělohlávek, Jiří Kout, Petr Vronský, Petr Altrichter, Ondřej Lenárd, Oliver Dohnányi, Sylvain Cambreling, Leopold Hager nebo Ascher Fisch. Na koncertních pódii vystupovala s Českou filharmonií, Symfonickým orchestrem hl. m. Prahy FOK či Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu. Podílela se také na několika nahrávkách, ke kterým patří *Česká mše vánoční J. J. Ryby (Multisonic)*, *Lenora A. Rejchy (Orfeo)* a skladby pro varhany a zpěv *Bedřicha Antonína Wiedermanna (Rosa)*.

MARTIN BÁRTA / MARCELLO

Sólista Státní opery Praha

Po maturitě na gymnáziu v Hradci Králové vystudoval zpěv na Konzervatoři v Pardubicích u prof. Svatavy Šubrtové (1990) a na AMU v Praze u prof. René Tučka (2006). Po dvouletém pedagogickém působení v oblasti vokální teorie i praxe se stal v r. 1995 sólistou liberecké opery, kde debutoval jako *Germont v Traviatě*. Vedle operních rolí (např. *Enrico v Lucii di Lammermoor*, *Sharpless v Madama Butterfly*, *Ottokar v Čarostřelci*, *Jelecký v Pikové dámě* ad.) rozšířil svůj repertoár i o operetu a muzikál (*Freddy v My Fair Lady*). V r. 1997 přijal angažmá ve Státní opeře Praha, kde se uvedl *Hlasatelem v Lohengrinu*. Nově zde vytvořil *Eugena Oněgina*, *Valentina ve Faustovi*, *Papagena v Kouzelné flétně*, *Guglielma v Così fan tutte*, *Escamilla v Carmen*, *Schaunarda a Marcella v Bohémách Leoncavalla* a *Pucciniho, Amonasra v Aidě*, *Nabucca*, *Jana Mathise ve Weisově Polském židovi* ad. Pravidelně hostuje na scénách Národního divadla v Praze (*Don Giovanni*, *Almaviva ve Figarově svatbě*, *Fotis v Řeckých pašijích*, *Přemysl v Libuši*, *Kalina v Tajemství*). V SND v Bratislavě ztvárnil *Dona Giovanniho* a *Silvia v Komediantech*, v ND v Brně *Dona Giovanniho* a *Escamilla*. Z koncertní a oratorní literatury patří v jeho repertoáru k nejvýznamnějším sólovým partům v *Orffově kantátě Carmina Burana*, ve *Faurého Requiem*, v *Beethovenově IX. Symfonii*, v *Bachových Janových a Matoušových pašijích* či v *Martinův Otvírání studánek*. Zahraniční angažmá jej zavedly do SRN, Rakouska, Itálie, Francie, Švýcarska, Anglie, Nizozemí, Japonska, Jižní Koreje a do U.S.A. Spolupracoval s významnými dirigenty (např. *Leopold Hager*, *Pierre Boulez*, *Asher Fish*, *Jiří Kout*, *Jiří Bělohlávek*, *Enrico Dovico*, *Hilary Griffiths*, *Ondřej Lenárd*) i režiséry (*Giancarlo del Monaco*, *Patrice Chéreau*, *Johannes Felsenstein*, *Jozef Bednárík*). Vystupuje na hudebních festivalech *Pražské jaro*, *Smetanova Litomyšl*, *Bratislavské hudobné slávnosti*, *Wiener Festwochen*, *Holland Festival*, *Festival Aix-en-Provence* ad. V r. 2005 získal cenu českých operních kritiků za nejlepší interpretační výkon v roli *Mlynáře* v *Novákově Lucerně*. Od roku 2006 vyučuje sólový zpěv na AMU v Praze.

SVATOPLUK SEM / MARCELLO

Host Státní opery Praha

Zpěvu se věnoval od dětství, zejména folkloru. V roce 1992 byl přijat na Konzervatoř v Českých Budějovicích pod vedením prof. Dagmar Volfové. Během studií se úspěšně účastnil pěveckých soutěží a již ve třetím ročníku Konzervatoře spolupracoval s ansámblem Jihočeského divadla v Českých Budějovicích, kde po studiích v roce 1998 nastoupil do stálého angažmá. Zde nastudoval několik desítek rolí různého charakteru např. Papagena v *Kouzelné flétně*, Valentina ve *Faustovi*, Guglielma v opeře *Così fan tutte*, nebo Germonta v *La traviatě*. Každoročně účinkuje na Otáčivém hledišti v Českém Krumlově. Vystupoval také na scénách Městského divadla v Ústí nad Labem, Národního divadla v Brně, Městském divadle v Karlových Varech. Účinkoval také v zahraničí, např. v Řecku, Bulharsku, Japonsku, Dánsku, Rakousku a Německu. Hostuje pravidelně v Divadle Jiřího Myrona v Ostravě, v Moravském divadle v Olomouci. Od roku 2007 je též stálým hostem Státní opery Praha, Divadla J. K. Tyla v Plzni, či Národního divadla Brno. Několikrát byl nominován na jihočeskou Thálii, v letech 2004, 2005 a 2007 tuto cenu za nejlepší jevištní výkon získal. V roce 2007 byl zařazen do širší nominace na cenu Thálie za roli Figara v opeře *Lazebník sevillský*.

JANA SIBERA / MUNETTA

Sólistka Státní opery Praha

Jana Sibera je absolventkou Pražské konzervatoře a HAMU v Praze. Již několik let se pěvecky zdokonaluje pod vedením sopranistky Marie Haan. V letech 1998–2000 hostovala na scénách v Českých Budějovicích, Českém Krumlově, Ústí nad Labem a Karlových Varech. V tomto období započala její spolupráce s Národním divadlem v Praze, kde do současné doby nastudovala řadu rolí klasického repertoáru (Zerlina, Papagena, Barbarina, Kuchťík). V roce 2003 nastudovala trojroli Čišničkův–Zázračné dítě–Žák v Janáčkově opeře *Výlety páně Broučkovy* pod vedením sira Charlese Mackerrase. V roce 2002 začala hostovat v divadle J. K. Tyla v Plzni, kde účinkuje v roli Blondy (*Únos ze serailu*) a v roli Noriny (*Don Pasquale*). Od roku 2002 je v angažmá ve Státní opeře Praha, která jí poskytla možnost k vytvoření mnoha rolí jejího hlasového oboru – mj. Gilda (*Rigoletto*), Oscar (*Un ballo in maschera*), Frasquita (*Carmen*), Despina (*Così fan tutte*), Papagena a Královna noci (*Kouzelná flétna*), První žínka (*Rusalka*), Kněžka (*Aida*), Zerlina (*Don Giovanni*, Mozart), Maturina (*Don Giovanni*, Gazzaniga), Cunegonde (*Candide*). V červnu 2008 se stala finalistkou mezinárodní pěvecké soutěže Barbary Hendricks ve Strassbourgu.

MARINA VYSKVORKINA / MUNETTA

Sólistka Státní opery Praha

Marina Vyskvorkina je sopranistka ruského původu, jejíž mezinárodní kariéra začala v roce 1998 řadou koncertů (např. Orff – *Carmina Burana* a Bach – *Magnificat* na mezinárodních hudebních festivalech v Praze a Českém Krumlově). Z operních rolí má na repertoáru především Violettu (Verdi – *La traviata*), kterou zpívala ve vídeňské a hamburské Státní opeře, ve Státní opeře Praha, v Národním divadle v Praze a v Brně a ve Státní opeře v Oděse, a Gildu ve Verdiho *Rigolettovi*, s níž vystoupila v Gran Opera v americkém Connecticutu, v Teatro Massimo v Palermu, ve Státní opeře Praha a Národním divadle. V operních domech ve Vídni, ve Stamfordu, v Parmě, Piacenze a v Karlsruhe ztvárnila titulní roli Donizettiho *Lucie di Lammermoor*. V Berlíně a v Praze účinkovala jako Musetta (Puccini – *La bohème*), zpívala i Giuliettu (Bellini – *Kapuletí a Montekové*) v Teatro Massimo Bellini v Catanii, Juliette (Gounod – *Roméo et Juliette*) v Connecticutu a Manon (Auber – *Manon Lescaut*) na festivalu v irském Wexfordu. Ve Státní opeře Praha vystoupila rovněž jako Ophélie v Thomasově *Hamletovi*, Královna noci (Mozart – *Kouzelná flétna*) a Oscar (Verdi – *Maškarní ples*). V Národním divadle v Brně zpívá trojroli Olympie, Giulietty a Antonie v Offenbachových *Hoffmannových povídkách*. Z jejich koncertních vystoupení lze uvést mj. Brahmsovo *Německé requiem*, Debussyho *Utrpení sv. Šebestiána*, Mahlerovu *2. symfonii*, Schumannovo *Requiem* či Poulenkovo *Gloria*. Spolupracovala s takovými dirigenty, jako je např. Serge Baudo, Zdeněk Mácal, Tamas Vasary, Howard Griffiths nebo Graeme Jenkins. V roce 1997 se Marina Vyskvorkina stala absolutní vítězkou XXXII. mezinárodní pěvecké soutěže Antonína Dvořáka v Karlových Varech. V roce 2000 zvítězila ve 2. mezinárodní pěvecké soutěži Gianfranco Masini Credem v Reggio Emilia v Itálii.

PREMIÉRY SEZONY 2008 – 2009

Bedřich Smetana / Martin Hrdinka / Ján Ďurovčík
MÁ VLAST - balet

Libreto: **Ján Ďurovčík, Martin Hrdinka**
Choreografie a režie: **Ján Ďurovčík**
Dirigenti: **Pavel Šnajdr, Jiří Štrunc**
Scéna: **Boris Kudlička**

Obnovená premiéra: 4. 12. 2008

Benjamin Britten (1913 – 1976)
SMRT V BENÁTKÁCH / DEATH IN VENICE

Dirigent: **Hilary Griffiths**
Režie: **Yoshi Oida**
Scéna: **Tom Schenk**
Kostýmy: **Richard Hudson**
Choreografie: **Daniela Kurz**
Sbormistr: **Tvrtko Karlovič**

Premiéra: 26. 2. 2009

Koprodukce s Aldeburgh Festival of Music and the Arts, Bregenzer Festspiele a Opéra de Lyon

VIVAT OPERETA!

Večer nejkrásnějších tanců a árií z klasických operet

Dirigent: **Pavel Šnajdr**
Režie: **Petr Kracik**
Scéna: **Peter Čanecký**
Choreografie: **Pavel Ďumbala**
Kostýmy: **Josef Jelínek**
Sbormistr: **Tvrtko Karlovič**

Premiéra: 2. 4. 2009

Christoph Willibald Gluck (1714 – 1784)
ORFEO ED EURIDICE

Dirigent: **Heiko Mathias Förster**
Režie a choreografie: **Ján Ďurovčík**
Sbormistr: **Tvrtko Karlovič**

Premiéra: 28. 5. 2009

(V RÁMCI MHF PRAŽSKÉ JARO 2009)

TŘI PODOBY LÁSKY

V divadelní sezoně 2008-09 přichází Státní opera Praha s dramaturgicky cíleným, tematickým projektem *Tři podoby lásky*, který návštěvníkům nabídne ve třech premiérách tři mistrovská díla reprezentující vývoj operního žánru v rozpětí tří století a zároveň představí tři různé tváře lásky, jak je ve svých slavných dílech zachytili a pojednali skladatelé tři národností Christoph Willibald Gluck (1714-1787), Giacomo Puccini (1858-1924) a Benjamin Britten (1913-1976).

Nejstarší z trojice oper, Gluckův *Orfeus a Eurydika* (premiéra 1762 ve Vídni), vychází z antické báje o pěvci Orfeovi, který se po smrti své vyvolené Eurydiky vydává do podsvětí, aby ji osvobodil a vyvedl z říše temnoty. Bůh Zeus obměkčen Orfeovou láskou k Eurydice svolí k jejímu návratu pod podmínkou, že na ni Orfeus cestou zpět nepohlédne. Ten však neodolá nářku nic netušící Eurydiky, která se domnívá, že o ni ztratil zájem, a když se ohlédne, padá Eurydika zasažena bleskem. Orfeus nechce sám dál žít, bohové se však podruhé nechají pohnout silou jeho lásky a dovolují mu, aby odvedl Eurydiku zpátky na zem. Opera vrcholí hymnem na lásku, jež překonala i smrt. V dějinách opery je Gluckův *Orfeus* považován za historický mezník na cestě od konvenční operní formy ke skutečnému hudebnímu dramatu, od kultu prázdné pěvecké virtuozity k hlubokému citovému výrazu. Gluck se zde projevil jako reformátor antického dramatu, v němž hudba nadále neslouží pompézní dekorativnosti, ale vykresluje charaktery postav a psychologické situace. Svou působnost, již si postupně získalo pozornost mladého Mozarta, Beethovena, romantiků i postromantiků, neztratilo Gluckovo dílo ani dnes a náleží k prestižním titulům světových operních domů.

O více než 130 let mladší *Bohéma* Giacoma Pucciniho (premiéra 1896 v Turíně) uvádí na scénu prostředí pařížské „latinské čtvrti“ s jejími ateliéry, kavárnami, umělci a jejich přítelkyněmi, jak je vystihl ve svém románu *Život bohémy* francouzský spisovatel Henri Murger. Uprostřed nevázaného života několika přátel dochází k citovému vzplanutí básníka Rudolfa a chudé švadlenky Mimi, jejich lásce však není souzeno dlouhé trvání: po dramatickém rozchodu obou milenců, motivovaném ze strany Rudolfa snahou umožnit Mimi snazší život po boku bohatšího muže, se vrací po nějakém čase na smrt nemocná Mimi zemřít v jeho náručí. I *Bohéma* v díle Pucciniho je předělem mezi tradičněji orientovanými skladatelskými začátky a příklonem k dobově módní veristické tvorbě. V *Bohémě* vyšel autor vstříc vkusu publika toužícího po sentimentalitě a obdařil příběh až bolestně jímavou melodikou neobyčejného účinku, která zajistila opěře trvalou přízeň obecnosti i interpretů.

Objektem milostné touhy hlavního hrdiny Brittenovy opery *Smrt v Benátkách* (premiéra 1973 v Aldeburghu), spisovatele Gustava Aschenbacha, se stává mladík Tazio, syn polské hraběnky, s jejíž rodinou se Aschenbach setkává v hotelové hale na Lidu. Chlapcův půvab zaujme stárnoucího muže natolik, že podlehne pokušení a nechá se u hotelového holiče nalíčit a obarvit si vlasy. Benátky zasažené epidemií cholery tvoří pochmurnou kulisu Aschenbachova konce, když umírá v horečce na pláži s Taziovým jménem na rtech, aniž ten mohl pochopit a opětovat jeho city. Opera *Smrt v Benátkách* vznikla podle stejnojmenné novely Thomase Manna z roku 1912, která posloužila rovněž za námět slavnému stejnojmennému filmu Luchina Viscontiho. Třebaže hlavním tématem opery je umělecká práce a vztah umělce ke světu, v podtextu se skrývá i donedávna tabuizované téma homosexuality, latentně obsažené i v dalších Brittenových operách. Samotného skladatele pojilo celoživotní partnerství s tenoristou Peterem Pearsem, pro kterého napsal všechny hlavní postavy svých oper včetně Aschenbacha. Zařazením *Smrti v Benátkách* do projektu o různých podobách lásky tak Státní opera Praha nabízí i další pohled na problematiku milostných vztahů, jež ve své složitosti a křehkosti mnohdy nemohou najít naplnění.

Opery cyklu *Tři podoby lásky* zazní v sezoně 2008-09 v pořadí *Bohéma* (23. 10. 2008), *Smrt v Benátkách* (26. 2. 2009) a *Orfeus a Eurydika* (28. 5. 2009), v odlehčené podobě (ale přesto s nikdy nechybějící láskou) tento projekt doplní komponovaný večer pod názvem *Vivat opereta*, obsahující vybrané scény z klasického operetního repertoáru (premiéra 2.4.2009). Součástí celého projektu bude rovněž vydání tematicky zaměřeného nástěnného kalendáře na rok 2009, kompaktního disku s výběrem velkých milostných scén z inscenací Státní opery Praha, odborná přednáška PhDr. Vlasty Reittererové na téma *Podoby lásky a jejich ztvárnění v české opěře v kontextu dobové recepce*, výstava obrazů divadelního malíře Jaroslava Tomse a v neposlední řadě i fotografická výstava a prezentace druhého dílu *Historie Státní opery Praha v obrazech a datech* určené pro diváky zasažené láskou k divadlu.

STÁTNÍ OPERA PRAHA V ZAHRANIČÍ

TURANDOT V SALCBURKU

Na dvou večerech 10. a 11. 10. 2008 představila Státní opera Praha ve Velkém festivalovém domě v Salcburku svou inscenaci Pucciniho Turandot v režii Václava Věžníka, na scéně Ladislava Vychodila a kostýmech Josefa Jelínka. Obě představení řídil italský dirigent Enrico Dovico, účinkoval orchestr, sbor a balet SOP a Dětský pěvecký sbor Pueri gaudentes. Představili se sólisté a hosté Státní opery Praha: Jordanka Derilova, Magda Málková (Turandot), Igor Jan, Mario Zhang (Kalaf), Jitka Burgetová, Christina Vasileva (Liù), Oleg Korotkov (Timur), Josef Moravec (Ping), Richard Samek (Pang), Ondřej Socha (Pong), Nikolaj Višňakov (Altoum) a Miloš Horák (Mandarin). V Salcburku hostuje Státní opera od roku 2005.

MÁ VLAST V DORTMUNDU

Balet Státní opery Praha představí 16. 11. 2008 v Dortmundu svůj titul Má vlast, baletní zpracování kompletního cyklu symfonických básní Bedřicha Smetany předním slovenským choreografem a režisérem Jánem Ďurovčíkem. Pohostinské vystoupení na scéně Dortmunden Opernhaus se uskuteční v předvečer výročí Sametové revoluce z iniciativy honorárního konzula České republiky v Německu pana Heinze Fennekolda. V jednání je i účast prezidentů Spolkové republiky Německo a České republiky. Orchester SOP bude řídit Pavel Šnajdr, v hlavních rolích se představí přední sólisté baletu SOP.

VÝSTAVA O GUSTAVU MAHLEROVI

Od začátku nové sezony 2008-09 až do konce letošního roku se mohou návštěvníci představení seznámit na prvním balkóně SOP s výstavou o slavném rodákovi z Kališt u Jihlavy, světoznámém dirigentovi a skladateli Gustavu Mahlerovi. Výstava „Gustav Mahler a Vídeň“, zapůjčená Rakouským kulturním fórem a poprvé představená ve vídeňské Státní opeře, zapadá velmi případně do rámce letošních oslav 120 let budovy Státní opery Praha. Dříve než se velký dirigent a hudební skladatel usadil ve Vídni, aby zde svým působením na místě ředitele Dvorní opery a šéfdirigenta Vídeňských filharmoniků vytvořil éru nerozlučně spjatou s jeho jménem, prošel při své pouti na zkušenou vícero štacemi, mimo jiné i Prahou, v jejímž německém divadle, tehdejším Königliches deutsches Landestheater (dnes Stavovském divadle), strávil jako druhý kapelník sezonu 1885-86. Po předčasném odchodu prvního kapelníka Antona Seidla převzal prakticky jeho funkci, místo však na konci sezony opustil, neboť měl již předem domluveno další angažmá v Městském divadle v Lipsku. V Praze byl pověřován významnými úkoly, nastudoval zde např. v pražských premiérách první dvě části Wagnerovy tetralogie *Prsten Nibelungův*.

Odcházel odtud v době, kdy se stavěla nová německá divadelní scéna – Neues deutsches Theater, dnešní budova Státní opery Praha. Do té měl zavítat jen několik měsíců po jejím otevření, když zde 18. srpna 1888 – na počest narozenin císaře Františka Josefa I. – dirigoval premiéru své vlastní úpravy Weberovy nedokončené opery *Tři Pintové* (Die drei Pintos). Dílo v Mahlerově dopracování zaznamenalo velký úspěch a pod jeho taktovkou zaznělo do konce měsíce ještě v dalších šesti reprízách, celkově v tomto prvním nastudování osmnáctkrát, z toho třikrát ve Stavovském divadle. Uvedení *Tří Pintů* bylo ale také poslední příležitostí, kdy se Gustav Mahler v Praze postavil za pult jakožto operní dirigent. Do Nového německého divadla se v budoucnu ještě

několikrát vrátil, vždy však pouze při filharmonických koncertech divadelního orchestru, kdy řídil svoje vlastní symfonie. 19. září 1908 dirigoval na pražském Výstavišti v provedení spojeného orchestru České filharmonie a německého divadla světovou premiéru své *Sedmé symfonie*.

Dílo Gustava Mahlera, „současnika budoucnosti“, jak jej nazval jeho životopisec Kurt Blaukopf, zapustilo natrvalo kořeny v koncertním repertoáru německého divadla v Praze a skladatel sám se stal – řečeno dnešní terminologií – ikonou, uctívanou jak pro nové etické hodnoty, jež přinesl svou hudbou, tak pro svoje zásadové umělecké postoje v obou řídicích funkcích. Tradici někdejších filharmonických koncertů Nového německého divadla připomnělo v novější době provedení Mahlerovy *Písně o zemi* (Das Lied von der Erde) na slavnostním koncertu k 50. výročí trvání orchestru Státní opery Praha dne 25. 11. 1995.

TOMÁŠ VRBKA

STÁTNÍ OPERA PRAHA DĚTEM

I v sezoně 2008/ 2009 připravila Státní opera Praha projekt Hurá do Opery, který je určen žákům I. stupně základních škol. Cyklus šesti návštěv (15. 12. 2008, 5. a 19. 1., 9. 3., 20. 4., 18. 5. 2009) seznámí žáky se základy operního a baletního umění, umožní jim nahlédnout i do zákulisí operního divadla. Jednotlivé díly cyklu žákům představí svět české, italské, německé nebo francouzské opery a jedno setkání je zavede i do prostředí baletu. Inscenační tým připraví pro žáky vědomostní i výtvarné soutěže – ukázky výtvarných prací účastníků projektu z minulé sezony můžete shlédnout na výstavě na II. balkoně historické budovy Státní opery Praha.

Autorkou projektu je Martina Poděšťová, účinkují sólisté, členové sboru a orchestru Státní opery Praha, které na klavír doprovází Adolf Melichar. Režisérem cyklu je Tomáš Hinterholzinger, scénu připravila Hedvika Hinterholzinger, produkce Lucie Ljašková.

PARTNERI STÁTNÍ OPERY PRAHA

Coca-Cola®

GENERÁLNÍ PARTNER PŘEDSTAVENÍ OPERY G. PUCCINIHO LA BOHÈME

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI STÁTNÍ OPERY PRAHA

PRÁVO

THE PRAGUE POST

euroAWK

